

У К Р А Ї Н А

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
**КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«КИЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ»**

вул. Ярослава Мудрого, 37, м. Біла Церква, Київська обл., 09107, тел. 0(4563) 5-12-40,
тел./факс 5-04-24 E-mail: Kyiv_academy@ukr.net, Web: <https://www.kristti.com.ua/>
Код ЄДРПОУ 02139618

СХВАЛЕНО

Протокол вченої ради
КНЗ КОР «КОПОПК»
від 23.04.2024 № 4

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КНЗ КОР «КОПОПК»
від 24.04.2024 № 70

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації вчителів початкових класів
закладів загальної середньої освіти

Пояснювальна записка

Освітня програма розроблена відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти. Актуальність її розроблення та впровадження зумовлена швидкими змінами в соціально-економічному, політичному житті країни, викликами глобалізації, цифровізації, поступовим переходом до децентралізації суспільства.

Програму розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Нова українська школа: відповідаємо на виклики», затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 28.04.2020 № 567 та у відповідності до професійних стандартів за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» та «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736. Освітня програма також враховує основні положення Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688), Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800, постанови Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність вчителя та з урахуванням європейського вектора розвитку освіти України, стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик

у галузі освіти та професійного розвитку педагогів, відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти.

Сучасний вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти має бути готовим до роботи за державними освітніми стандартами в контексті реформування системи освіти, у тому числі виконання заходів щодо реалізації євроінтеграційних процесів у галузі освіти, інклюзивного підходу, посилення ролі цифрових технологій в організації освітнього процесу та активного використання технологій дистанційного навчання.

Програма містить чотири модулі, зміст яких зорієнтований на розвиток професійних компетентностей вчителя початкових класів. Кожен модуль передбачає теоретичну та практичну складові. Теоретична складова програми реалізується у формі інтерактивних лекцій/відеолекцій, вебінарів, відеоконференцій тощо. Практична складова – у формі навчальних тренінгів, практикумів, майстер-класів, семінарів тощо. Після завершення навчання передбачено контрольні заходи (тестування, проєктна робота, творча робота, авторське завдання тощо).

Мета освітньої Програми: професійний розвиток вчителів початкових класів відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти (далі - ЗЗСО) необхідних для організації навчання, виховання та розвитку учнів, відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р., та на основі Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688).

Основні завдання Програми:

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей вчителів початкових класів закладів загальної середньої освіти;
- поглибити й розширити знання вчителів початкових класів закладів загальної середньої освіти з теорії і практики навчання, що забезпечує якісні зміни в організації освітнього процесу та створює передумови для інноваційних перетворень у сучасній шкільній системі;
- активізувати розвиток значущих професійних якостей вчителів початкових класів закладів загальної середньої освіти;
- удосконалити вміння вчителів початкових класів закладів загальної середньої освіти відповідно до основних напрямів державної політики, її європейського вектора розвитку;
- поглибити й розширити теоретичні знання з фахових і психолого-педагогічних дисциплін.

Особливості організації освітнього процесу за освітньою програмою

Вивчення деяких питань модулів, окремих тем, послідовність вивчення, загальна кількість годин на вивчення тем можуть бути зміненими, окремі питання тем програми можуть бути перенесені в інші теми залежно від загальної концепції робочої програми навчання.

Очікувані результати навчання можуть відрізнятися залежно від кваліфікаційної категорії та педагогічного досвіду слухачів.

Теоретична складова освітньої програми може бути реалізована через лекції/відеолекції/вебінари/відеоконференції тощо. Практична складова – через практикуми/навчальні тренінги/семінари/майстер-класи тощо.

Навчальні заняття в синхронному режимі при дистанційній формі навчання проводяться з використанням спеціального програмного забезпечення для проведення вебконференцій з обов'язковою участю слухачів. Інші види занять в асинхронному режимі проводяться в різних форматах.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу: комп'ютерна техніка, офісне ПЗ, навушники, мікрофон, колонки, гаджет (планшет, смартфон), фліпчарти, цеглинки LEGO,

математичні набори, конструктор “Lego” (100 “цеглинок”), постійний доступ до глобальної мережі «Інтернет», наявність облікового запису Google (особистого чи корпоративного).

1.	Розробник освітньої програми	Романюк Ольга Володимирівна, завідувач відділу раннього розвитку, дошкільної та початкової освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» Ткаченко Любов Петрівна, методист вищої категорії відділу раннього розвитку, дошкільної та початкової освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» Солдатенко Тетяна Михайлівна, методист вищої категорії відділу раннього розвитку, дошкільної та початкової освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»					
2.	Найменування освітньої програми	Освітня програма підвищення кваліфікації вчителів початкових класів загальної середньої освіти					
3.	Мета програми	Формування, розвиток професійних компетентностей					
4.	Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Вчителі початкових класів закладів загальної середньої освіти					
5.	Напрямок освітньої програми	Професійна компетентність початкових класів загальної середньої освіти					
6.	Зміст освітньої програми	№ з/п	Освітній компонент (модуль, тема)	Засоби провадження			
				Кількість годин			
				лекційні	семінарські	практичні	усього
		1.	Модуль 1. Соціально-гуманітарний. Модернізація системи освіти в контексті викликів XXI століття	4		2	6
		1.1.	Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу	2			2
		1.2.	Гуманістичні аспекти модернізації освіти в контексті традицій та інновацій	2			2
		1.3.	Національна ідентичність в історичному вимірі			2	2
2.	Модуль 2. Професійний. Освітнє середовище НУШ: територія безпеки та розвитку	2		18	20		

		2.1. Інваріантна складова модуля	2		12	14
		2.1.1. Педагог у системі компетентнісно орієнтованої освіти			2	2
		2.1.2. Безпека життєдіяльності учасників освітнього процесу	2			2
		2.1.3. Критерії та індикатори оцінювання якості педагогічної діяльності			2	2
		2.1.4. Створення безпечної освітньої екосистеми закладу освіти			2	2
		2.1.5. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу			6	6
		2.2. Варіативна складова модуля			6	6
		2.2.1. Інклюзивна освіта: теорія і практика			6	6
		2.2.2. Виявлення та подолання освітніх та психологічних втрат			6	6
		2.2.3. Формування команди для розвитку культури демократії в закладі освіти			6	6
		2.2.4. Дії учасників освітнього процесу в надзвичайних ситуаціях соціального, воєнного та природного характеру			6	6
		3. Модуль 3. Фаховий. Організація освітнього процесу в початковій школі	4		34	38
		3.1. Інваріантна складова модуля	4		16	20
		3.1.1. Організація освітнього середовища в початковій школі	2			2
		3.1.2. Інноваційні підходи до реалізації мовно-літературної освітньої галузі			4	4
		3.1.3. Методичні механізми реалізації завдань математичної освітньої галузі			2	2
		3.1.4. Сучасні підходи до викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»			2	2
		3.1.5. Розвиток цифрової грамотності в процесі реалізації завдань інформатичної освітньої галузі			2	2
		3.1.6. Методичні механізми реалізації завдань технологічної освітньої галузі			2	2
		3.1.7. Інтегрований підхід до реалізації завдань мистецької освітньої галузі			2	2
		3.1.8. Методичні механізми реалізації завдань фізкультурної освітньої			2	2

		галузі				
		3.1.9.	Реалізація виховного процесу: національно-патріотичне виховання молодших школярів	2		2
		3.2. Варіативна складова модуля				18 18
		3.2.1.	Благополуччя дітей і педагогів: дієві інструменти та практики психосоціальної підтримки			6 6
		3.2.2.	Особливості викладання культури добросусідства			6 6
		3.2.3.	Організація рухової активності учнів в освітньому середовищі початкової школи			6 6
		3.2.4.	Упровадження програми з національно-патріотичного виховання “З Україною в серці”			6 6
		3.2.5.	Розвиток цифрової компетентності педагогічних працівників			6 6
		4.	Модуль 4. Діагностико-аналітичний			8 8
		4.1.	Установче заняття. Вхідне діагностування			2 2
		4.2.	Кваліфікаційний іспит			2 2
		4.3.	Конференція з обміну досвідом			2 2
		4.4.	Вхідне та вихідне діагностування			2 2
			Разом:	10		62 72
7.	Обсяг (тривалість), що встановлюється в годинах та/або кредитах ЄКТС	72 год / 2,4 кредити ЄКТС				
8.	Форма підвищення кваліфікації	Очна, дистанційна, очно-заочна. пролонгована				
9.	Вид підвищення кваліфікації	Навчання за освітньою програмою підвищення кваліфікації				
10.	Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05 Професійні компетентності: А1 Мовно-комунікативна компетентність (А1.1, А1.2, А1.3, А1.4); А2 Предметно-методична компетентність (А2.1, А2.2, А2.3, А2.4, А2.5, А2.6, А2.7); А3 Інформаційно-цифрова компетентність (А3.1, А3.2, А3.3); Б1 Психологічна компетентність (Б1.1, Б1.2, Б1.3, Б1.4); Б2 Емоційно-етична компетентність (Б2.1, Б2.2, Б2.3);				

		Б3 Компетентність педагогічного партнерства (Б3.1, Б3.2, Б3.3); В1 Інклюзивна компетентність (В1.1, В1.2, В1.3); В2 Здоров'язбережувальна компетентність (В2.1, В2.2, В2.3, В2.4, В2.5); В3 Проектувальна компетентність (В3.1); Г1 Прогностична компетентність (Г1.1, Г1.2); Г2 Організаційна компетентність (Г2.1, Г2.2); Г3 Оцінювально-аналітична компетентність (Г3.1, Г3.2, Г3.3); Д1 Інноваційна компетентність (Д1.1, Д1.2, Д1.3); Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2.1, Д2.2); Д3 Рефлексивна компетентність (Д3.1) Д3 Інформаційно-цифрова компетентність (Д3.1, Д3.2, Д3.3)
11.	Очікувані результати	Удосконалення загальних та професійних компетентностей
12.	Особа (особи), які виконують освітню програму	Рогова В.Б. Пащенко Д.І. Перерва В.С. Сотніченко І.І. Довгань А.І. Часнікова О.В. Шевченко А.М. Аносова А. В. Вихрестенко Ж.В. Сацюк О.І. Власова В.Г. Ткаченко Л.П. Качуровський В.С. Романюк О.В. Солдатенко Т.М. Седеревічене А.О. Дишлева І.М. Слободяник Г.І. Луценко Т. М. Дерій О. В. Борбіт А.В. Славінська М.О.
13.	Строки виконання програми	Календарний рік
14.	Місце виконання освітньої програми	Комунальний навчальний заклад Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» (вул. Я. Мудрого, м. Біла Церква, 09107
15.	Вартість надання освітньої послуги	Собівартість нараховується залежно від наповнення груп згідно з вимогами чинного законодавства
16.	Мінімальна та максимальна	25-30 осіб

	кількість осіб у групі	
17.	Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідectво про підвищення кваліфікації
18.	Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	сайт: https://www.kristti.com.ua/ програма:

Модуль 1. Соціально-гуманітарний. Модернізація системи освіти в контексті викликів XXI століття

1.1. Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу

Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу: огляд класичних та сучасних підходів. Аналіз програм та національних стратегій розвитку людського капіталу європейських країн та України. Переваги та обмеження в розумінні ролі освіти в процесі формування людського капіталу. Розгляд перспектив розвитку освіти та її впливу на людський капітал у майбутньому. Реалізація інноваційного освітнього проекту на всеукраїнському рівні за темою «Модель національного освітнього технопарку з підвищення якості освіти у викликах воєнного/повоєнного часу».

1.2. Гуманістичні аспекти модернізації освіти в контексті традиції та інновацій

Гуманістичні підходи до модернізації освіти. Традиціоналізм в освіті: огляд традиційних підходів до освіти. Методологічні принципи виховання: природовідповідності, культуровідповідності та народності. Генеза проявів цих принципів у модернізації освітнього процесу від античних часів до сьогодення. Стандартизація змісту освіти. Аргументи за збереження традицій в освіті. Прогресивізм в освіті. Ідея інноваційного підходу до освіти. Аргументи за впровадження інновацій в освітній процес.

1.4. Національна ідентичність в історичному вимірі

Поняття національної та громадянської ідентичності. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», його статті щодо основних напрямків освітньої діяльності. Різновиди освітніх заходів у Законі України для реалізації основних напрямків виховання національної та громадянської ідентичностей. Історична генеза української національної ідентичності: між конфронтацією та співробітництвом. Проблематика й методика національно-патріотичного, військово-патріотичного, громадянського та духовно-морального виховання. Регіональність у становленні української національної та громадянської ідентичності. Роль позашкільних заходів та позакласної роботи у формуванні національної та громадянської ідентичності. Пошукова та творча діяльність учнів у формуванні національної та патріотичної діяльності.

Очікувані результати за соціально-гуманітарним модулем 1 охоплюють:

Знання й розуміння:

- сутності людського капіталу та його впливу на соціально-економічний розвиток;
- ролі освіти у формуванні кваліфікаційного потенціалу суспільства та індивідуального розвитку кожної особистості;

- впливу освіти на здоров'я, економічний розвиток, соціальну стабільність та культурні процеси;
- суті наступних методологічних принципів виховання: природовідповідності, культуровідповідності та народності;
- способів забезпечення якості іншомовної освіти та рівного доступу до неї;
- цифрових технологій та електронних освітніх ресурсів для навчання учнів іноземної мови;
- сутності української національної ідеї;
- ролі духовно-морального фактору та духовної свідомості у справі становлення національної ідентичності, мотивації багатьох поколінь українців до захисту своєї Батьківщини.

Уміння:

- аналізувати взаємозв'язок між рівнем освіти нації та її економічними показниками;
- синтезувати інформацію щодо ефективних підходів до розвитку освіти для забезпечення сталого розвитку суспільства;
- створювати стратегії та програми розвитку освіти з урахуванням потреб сучасного ринку праці, соціокультурних вимог;
- використовувати нові досягнення в психології, фізіології для покращення результативності своєї роботи;
- ефективно використовувати можливості цифрових технологій;
- використовувати у практичній діяльності сучасні тенденції викладання й навчання в закладах освіти з урахуванням упровадження дистанційного навчання;
- використовувати нетрадиційні форми уроків для підвищення мотивації учнів до вивчення іноземної мови;
- чітко й переконливо висловлювати свої думки про історичні аспекти національної ідентичності, ефективно обмінюватися інформацією з іншими.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- підтримка принципу доступності освіти для всіх верств суспільства, незалежно від соціального статусу чи матеріального стану;
- готовність до впровадження нових методів і технологій в освітній процес для підвищення ефективності освіти;
- усвідомлення важливості знань як основного ресурсу для розвитку суспільства й самореалізації особистості;
- усвідомлення власної ролі у формуванні та розвитку людського капіталу як ключового чинника сталого розвитку суспільства;
- усвідомлення об'єктивної необхідності впровадження інновацій в освітньому процесі при виникненні нових наукових знань у психології, фізіології, антропології;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- постійне вдосконалення мотиваційних стратегій залучення учнів до вивчення іноземних мов;
- усвідомлення ролі вчителя як фасилітатора освітнього процесу;
- усвідомлення своєї національної ідентичності, відкритість до самокритики, незалежність від націоналістичних уявлень.

Модуль 2. Професійний. Освітнє середовище НУШ: територія безпеки та розвитку

2.1. Інваріантна складова модуля

2.1.1. Педагог у системі компетентнісно орієнтованої освіти

Виклики сучасного суспільства в освіті. Основні принципи освіти XXI століття. Зміна пріоритетів в освітньому процесі: від накопичення знань до розвитку життєвих навичок –

ключових компетентностей. Вчитель – агент змін: коуч, фасилітатор, тьютор, модератор в індивідуальній освітній траєкторії дитини. Вимоги до педагога Нової української школи.

2.1.2. Безпека життєдіяльності учасників освітнього процесу

Забезпечення безпеки в закладі освіти відповідно до вимог законодавства. Захист здоров'я учасників освітнього процесу. Безпека на території закладу освіти: контроль доступу та відеоспостереження, безпечний шлях до закладу освіти, проведення профілактичних занять з правил дорожнього руху. Техніка безпеки в кабінетах та лабораторіях, правила безпечного проведення дослідів. Екологічна безпека та гігієна, упровадження екологічно безпечних технологій в освітній процес. Включення тем безпеки життєдіяльності в освітні програми. Проведення занять та тренінгів.

2.1.3. Критерії та індикатори оцінювання якості педагогічної діяльності

Поняття «критерії оцінювання» та «індикатори якості педагогічної діяльності», їх взаємозв'язок і значення в педагогічній практиці. Розгляд основних видів критеріїв якості педагогічної діяльності відповідно до вимог «Абетки для директора». Пояснення та приклади індикаторів, що відображають кожен із цих критеріїв. Практика оцінювання та самооцінювання педагогічної діяльності. Застосування критеріїв та індикаторів педагогічної діяльності для підготовки до проходження атестації.

2.1.4. Створення безпечної освітньої екосистеми закладу освіти

Поняття фізична безпека, безпечне освітнє середовище. Екосистемний підхід. Формула «Дитина в безпеці». Рівні відповідальності в забезпеченні фізичної безпеки в освітньому середовищі. Ролі в надзвичайній ситуації. Симуляційна гра «Безпечна дорога до школи». Поняття інформаційної безпеки. Цифрова безпека. Інформаційна культура та інформаційна гігієна. Джерела інформації. Види медіа, їх вплив на споживача інформації. Вправа «Новина з телефону». Психологічна безпека в освітньому середовищі: ключові поняття, інструменти й механізми формування, розподіл відповідальності та ролей. Техніки психологічної підтримки та психоемоційної саморегуляції. Ізраїльська модель стресостійкості BASIC PH.

2.1.5. Психологічні аспекти створення сприятливого безпечного середовища в закладі освіти

Поняття безпечного і здорового освітнього середовища. Причини недостатнього рівня розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в закладах освіти. Указ Президента України Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в новій українській школі. Цілі, завдання, очікувані результати реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Умови розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Особливості спілкування дорослих, що актуалізують агресивну поведінку учнів. Спілкування як фактор психопрофілактики агресивної поведінки учнівської молоді. Організаційні аспекти протидії булінгу в закладі освіти. Підходи до реагування на наслідки надзвичайних ситуацій. Основні принципи надання психосоціальної допомоги. Ресурсність, модель подолання стресу М. Лаада (BASIC PH). Емоційні порушення в дітей різних вікових категорій, вплив стресу на успішність навчання учнів. Способи відновлення ресурсного стану в умовах війни. Збереження психологічного здоров'я під час самоізоляції, дієві техніки самопомоги. Особливості зниження рівня тривожності в учнів.

Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка: зміст понять. Надзвичайні ситуації. Благополуччя людини. Взаємозв'язок проблем психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в надзвичайних ситуаціях. Визначення понять «стрес», «життєстійкість». Забезпечення необхідних умов для подолання гострої реакції психіки людини на стрес. Опановування прийомами, які сприяють управлінню стресом та відновленню емоційної рівноваги в надзвичайних ситуаціях. Стратегії подолання стресу.

Очікувані результати за інваріантною складовою професійного модуля 2.1. охоплюють:

Знання й розуміння:

- основних принципів та підходів до побудови індивідуальної програми професійного розвитку вчителя;
- вимог та особливостей професійного розвитку педагогічних працівників в умовах реформування освіти;
- ролі педагога як каталізатора особистісного розвитку дитини в умовах нової парадигми освіти;
- сутності критеріїв та індикаторів в оцінюванні якості педагогічної діяльності;
- емоційного інтелекту та його складових;
- психологічних основ емоційно-вольової саморегуляції;
- наслідків впливу стресових емоцій на стосунки з оточенням та здоров'я педагога;
- вимог та особливостей професійного розвитку педагогічних працівників в контексті НУШ;
- взаємозв'язку між основними принципами Нової української школи та потребами сучасного суспільства;
- можливостей діагностування та попередження конфліктів у педагогічній взаємодії;
- розвитку психологічної стійкості та резильєнтності;
- сутності, значення фізичної, інформаційної та психологічної безпеки;
- особливостей створення безпечного освітнього середовища з урахуванням екосистемного підходу;
- рівнів відповідальності в реалізації фізичної безпеки в закладі освіти.

Уміння:

- аналізувати власний досвід, навички та потреби для визначення пріоритетів професійного розвитку;
- розробляти стратегії та дії для досягнення поставлених цілей;
- упроваджувати засоби самовдосконалення та підвищення кваліфікації для постійного професійного зростання;
- аналізувати педагогічну діяльність, використовуючи різні критерії та індикатори якості освіти;
- відновлювати психічну рівновагу, перебувати в ресурсі;
- застосовувати психологічні методи й техніки саморегуляції: керувати диханням, тонусом м'язів, техніки заземлення, постукування; трансформувати тривожні думки, самотійно знижувати стан внутрішньої тривоги;
- планувати свій професійний розвиток, враховуючи вимоги НУШ та потреби власної педагогічної практики;
- уживати превентивні заходи щодо конфліктів і булінгу;
- вибудовувати діалогове навчання з усіма учасниками освітнього процесу як рівноправними партнерами;
- сприяти створенню безпечного освітнього середовища;
- орієнтуватися в інформаційному середовищі, розрізняти інформацію;
- надавати психологічну підтримку учасникам освітнього процесу, за допомогою технік та прийомів здійснювати психоемоційну саморегуляцію.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- позитивне ставлення до постійного вдосконалення своєї професійної компетентності;

- усвідомлення відповідальності за власний професійний розвиток;
- готовність до впровадження нових педагогічних ідей та технологій для покращення власної професійної діяльності;
- здатність об'єктивно оцінювати власну педагогічну діяльність, готовність до безперервного професійного розвитку;
- важливість власного професійного розвитку для реалізації освітніх стандартів;
- готовність до впровадження нових підходів та технологій у свою роботу на основі результатів оцінювання;
- самоповага й повага до інших людей, справедливість, гідність, чесність, турбота;
- готовність до змін;
- взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу, гнучкість та адаптивність;
- педагогіка партнерства.

2.2. Варіативна складова модуля

2.2.1. Інклюзивна освіта: теорія і практика

Тема 1. Організація інклюзивного освітнього середовища: алгоритм дій закладу освіти

Принципи та практичні аспекти створення інклюзивного освітнього середовища в закладах освіти. Ідентифікація потреб учнів з особливими освітніми потребами, розробка індивідуальної програми розвитку, індивідуальних навчальних планів. Підтримка педагогів у розвитку адаптивних методик навчання, створення безбар'єрного фізичного та соціального середовища. Розвиток рівності, толерантності та розуміння різноманітності серед учнів, сприяння їхньому повноцінному включенню в суспільство. Організація професійного розвитку педагогічного колективу з питань інклюзивної освіти, сприяння співпраці з батьками учнів з особливими освітніми потребами, впровадження системи моніторингу та оцінювання ефективності інклюзивного середовища.

Тема 2. Психолого-педагогічний супровід інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами

Роль та функції психологів і педагогів у створенні сприятливого середовища для навчання та розвитку кожного учня, незалежно від його особливостей. Методи та стратегії психолого-педагогічного супроводу, спрямовані на індивідуалізацію освітнього процесу, підтримку соціально-емоційного розвитку учнів, виявлення та вирішення можливих труднощів. Взаємодія з батьками учнів та іншими учасниками освітнього процесу з метою підтримки та співпраці у створенні ефективного інклюзивного середовища. Аналіз концепційного та теоретичного базису психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання, зокрема, використання теорій розвитку, психології виховання та соціальної педагогіки. Взаємодія психологів, педагогів та інших спеціалістів у сфері освіти для ефективного розвитку інклюзивних практик та спільного розв'язання проблем.

Тема 3. Урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей з особливими освітніми потребами в освітньому процесі

Вплив вікових особливостей на навчання та розвиток дітей з різними видами особливих освітніх потреб, включаючи інтелектуальні, фізичні, емоційно-психологічні та соціальні аспекти. Індивідуальні особливості кожного учня: ступінь функціональних можливостей, стиль навчання, інтереси та потреби, а також специфічні особливості, пов'язані з конкретними освітніми труднощами. Стратегії та методики адаптації освітнього процесу до врахування цих особливостей з метою забезпечення успішного навчання та розвитку кожного учня. Співпраця між педагогами, психологами, батьками та іншими учасниками освітнього процесу в створенні індивідуалізованих підходів до навчання та підтримки дітей з особливими освітніми потребами. Сучасні підходи та методики, спрямовані на індивідуалізацію освітнього процесу з

урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей з особливими освітніми потребами: диференціація завдань, використання різноманітних методів навчання та оцінювання.

2.2.2. Виявлення та подолання освітніх та психологічних втрат

Тема 1. Освітні виклики в воєнний період: аналіз та стратегії відновлення

Освітні втрати: український контекст. Освітні втрати й навчальні розриви: сутність і взаємозв'язок, оцінка та наслідки. Формати вимірювання освітніх втрат та навчальних розривів. Наслідки навчальних втрат для суспільства. Інноваційні підходи до забезпечення навчання під час кризи. Роль освітніх технологій у забезпеченні навчання в умовах воєнного конфлікту. Міжнародний досвід реабілітації освітньої системи післявоєнного періоду: вивчення успішних стратегій.

Тема 2. Психологічні втрати в період воєнного стану: стратегії та ресурси відновлення

Психологічні втрати. Психологічні наслідки військових дій для дітей та підлітків: стратегії підтримки й реабілітації. Ментальне здоров'я, його складові. Ментальне здоров'я педагогічних працівників та учнів. Вплив стресу та травм на навчання й розвиток учнів. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу під час воєнного конфлікту.

Стратегії та інструменти для підтримки ментального здоров'я в освітньому середовищі. Вправи на стабілізацію психоемоційного стану педагогічних працівників та учнів на запуск когнітивних процесів у навчанні. Травми та стресові реакції внаслідок воєнного стану: аналіз впливу на психічне здоров'я. Програми, підходи до психологічного відновлення. Стратегії самоопіки та психологічної самопідтримки в умовах воєнного стану.

Тема 3. Навчальна мотивація учнів в сучасних умовах

Мотивація, мотив, мотивування. Самогенеруюча мотивація. Сучасні підходи до мотивації учнів до навчання. Задоволеність від навчання: зовнішні та внутрішні ресурси. Мотиватори «нового покоління». Мотивація без примусу. Розвиток мотивації учнів у різні вікові періоди. Методики та стратегії, спрямовані на розвиток навчальної мотивації. Вплив сучасних технологій на навчальну мотивацію учнів: можливості та виклики. Роль соціальних мереж та медіа у формуванні навчальної мотивації учнів. Адаптація навчальних програм до індивідуальних потреб та інтересів учнів для збільшення мотивації. Психологічні аспекти навчальної мотивації: розвиток внутрішньої мотивації та саморегуляції. Роль вчителя у стимулюванні навчальної мотивації учнів: стратегії та підходи.

2.2.3. Формування команди для розвитку культури демократії в закладі освіти

Тема 1. Демократичне врядування

Принципи демократичного врядування. Участь – основа демократичної культури в закладі освіти. Шкільні правила на основі цінностей демократії. Роль учнівського самоврядування у формуванні демократичних цінностей. Принципи та практики демократичного прийняття рішень у шкільному середовищі. Створення та функціонування шкільного парламенту. Методи інклюзивного управління у школі: врахування потреб всіх учасників. Розвиток лідерських якостей серед учнів через демократичне врядування. Роль вчителя як фасилітатора демократичного процесу в шкільному колективі. Вплив демократичного врядування на клімат та культуру закладу освіти.

Тема 2. Командна взаємодія

Командотворення: формування команди, тимбілдінг. Ролі та лідерство в командах. Фасилітація як інструмент взаємодії та розвитку команд. Методи фасилітації, мотивації учасників, досягнень результатів роботи в команді. Розвиток ефективних команд у професійному середовищі: фактори успіху. Роль лідерства у формуванні та підтримці командної взаємодії. Ключові навички комунікації для побудови успішних командних відносин. Стратегії вирішення конфліктів у команді: підходи та методи. Типи ролей у команді, їх вплив на результативність спільної діяльності. Психологічний клімат у команді: чинники,

що сприяють спільному успіху. Використання технологій для покращення командної взаємодії та спільної роботи.

Тема 3. Життєздатність команди

Створення команди для виконання завдання, прояву ролей та командного лідерства, Можливості мотивації до участі в команді. Зростання через лідерство в команді. Діяльність команд закладу освіти. Мотивація учасників команди. Розвиток довіри та взаєморозуміння у складі команди як фундамент життєздатності. Стратегії збереження та підтримки мотивації учасників команди на тривалий термін. Реагування на виклики та зміни: адаптивність команди як складник її життєздатності. Роль лідера у підтримці та зміцненні життєздатності команди. Ефективне управління конфліктами в командному середовищі для забезпечення стабільності та продуктивності. Оцінка, моніторинг параметрів життєздатності команди: інструменти та методи.

2.2.4. Дії учасників освітнього процесу в надзвичайних ситуаціях соціального, воєнного та природного характеру

Тема 1. Надзвичайні ситуації та їх наслідки

Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій. Загальні ознаки НС. Рівні надзвичайних ситуацій. Наслідки надзвичайних ситуацій соціального, воєнного та природного характеру. Режим надзвичайної ситуації. Повідомлення про загрозу і виникнення надзвичайної ситуації, постійне інформування про зміни ситуації. Типи надзвичайних ситуацій: природні катастрофи, техногенні аварії, соціальні конфлікти тощо. Психологічні аспекти надзвичайних ситуацій: стрес, тривога та підтримка психічного здоров'я. Вплив надзвичайних ситуацій на соціальні, економічні та екологічні системи. Роль правоохоронних та гуманітарних організацій у реагуванні на надзвичайні ситуації. Міжнародна співпраця в попередженні та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Тема 2. Послідовність дій у надзвичайних ситуаціях природного характеру

Характеристика зон стихійного лиха (ураганів, затоплень, пожеж). Правила поведінки, дії працівників у НС природного характеру. Правила евакуації для працівників закладу освіти. Порядок евакуації. Захист: процедури евакуації, пошук притулку та безпечних зон.

Екстренні заходи: надання першої допомоги врятованим, врятування заблокованих або постраждалих. Спільна діяльність між рятувальними службами, владними структурами та громадськістю. Відновлення житлових та інфраструктурних об'єктів, медичних послуг, освіти та інших сфер життєдіяльності.

Тема 3. Алгоритм дій у надзвичайних ситуаціях соціального та воєнного характеру

Захист населення від небезпечних факторів. Колективні засоби захисту населення. Дії в разі вчинення терористичного акту (вибуху). Дії при виявленні вибухових пристроїв або підозрілих предметів. Дії у випадку обвалення будівель, споруд. Дії при перебуванні під завалом. Організація та проведення евакуаційних заходів для цивільного населення в надзвичайних ситуаціях. Координація дій правоохоронних органів у надзвичайних ситуаціях соціального та воєнного характеру. Організація, надання гуманітарної допомоги та медичного забезпечення для постраждалих у надзвичайних ситуаціях. Забезпечення доступної та інформативної комунікації з громадськістю, засобами масової інформації в надзвичайних ситуаціях. Відновлення та реабілітація: організація процесу відновлення та реабілітації суспільства після надзвичайних ситуацій соціального та воєнного характеру.

Очікувані результати за варіативною складовою професійного модуля 2.2. охоплюють:

Знання і розуміння:

- теоретичних засад інклюзивної освіти, її цілей, принципів та основних концепцій;
- особливостей та причин освітніх і психологічних втрат у сучасному освітньому середовищі;

- наслідків освітніх та психологічних втрат (низький рівень успішності, втрата навчальної мотивації та погіршення ментального здоров'я);
- принципів демократії в школі;
- сутності поняття «команда», ролі та лідерство в команді, «фасилітація», сфери її застосування;
- видів надзвичайних ситуацій соціального, воєнного та природного характеру;
- визначення основних етапів, принципів організації заходів захисту в надзвичайних ситуаціях;
- розпізнавання потенційних загроз та ризиків, що виникають у надзвичайних ситуаціях.

Уміння:

- виявляти й адаптувати навчальні матеріали й методики з урахуванням особливих освітніх потреб учнів;
- застосовувати засоби й методи інклюзивної педагогіки для створення сприятливого освітнього середовища для всіх учнів, ураховуючи їхні індивідуальні особливості та потреби;
- використовувати підходи до компенсації освітніх втрат;
- володіти навичками ефективної підтримки учнів, сприяти їхньому здоровому психологічному розвитку;
- визначати й використовувати сучасні методи, форми мотивації учнів до навчання;
- уживати превентивні заходи щодо конфліктів і булінгу;
- добирати та практично застосовувати методи фасилітації в діяльності команд;
- визначати способи мотивації до участі в команді;
- моделювати можливості для лідерства кожного/-ї завдяки командній роботі;
- розробляти стратегії та дії для досягнення поставлених цілей;
- брати участь у створенні безпечної освітньої екосистеми закладу освіти;
- планувати, виконувати евакуаційні процедури в надзвичайних ситуаціях;
- працювати в команді, координувати дії групи та, за необхідності, брати на себе лідерську роль для досягнення спільної мети;
- швидко й об'єктивно оцінювати ситуацію, а також приймати належні рішення відповідно до обставин.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлює принципи справедливості, рівності права всіх дітей на якісну освіту, доступ до освітніх можливостей, незалежно від їхніх особливих освітніх потреб;
- відповідально, дбайливо ставиться до безпеки учасників освітнього процесу, їхнього оточення;
- розробляє та реалізовує спеціальні програми, стратегії для подолання освітніх та психологічних втрат;
- розвиває власні навички у сфері безпеки й готовності до дій у надзвичайних ситуаціях;
- оцінює переваги культури демократії в школі;
- демонструє ціннісне ставлення до членів команди;
- мотивує членів команди;
- усвідомлює відповідальність за власний професійний розвиток;
- упроваджує нові педагогічні ідеї та технології для покращення власної професійної діяльності.

Модуль 3. Фаховий. Організація освітнього процесу в початковій школі

3.1. Інваріантна складова модуля

3.1.1. Організація освітнього середовища в початковій школі

Психологічні аспекти створення сприятливого безпечного середовища в закладі освіти. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти як орієнтир для створення безпечного освітнього середовища. Створення цілісного освітнього простору на засадах

педагогіки партнерства.

Дитиноцентризм як особистісно орієнтована модель організації освітнього простору в початковій школі. Безбар'єрне освітнє середовище як простір необмежених можливостей. Учніське самоврядування в початковій школі. Сучасні засоби навчання та обладнання навчального призначення для створення освітнього середовища Нової української школи.

Нормативно-правове забезпечення діяльності початкової освіти. Програмове, навчально-методичне забезпечення змісту початкової школи. Освітні та психологічні втрати в сучасному освітньому середовищі. Методичні рекомендації організації освітнього процесу в початковій школі.

3.1.2. Інноваційні підходи до реалізації мовно-літературної освітньої галузі

Мовно-літературна освітня галузь: мета, завдання, змістові лінії, обов'язкові результати навчання. Стратегії розвитку критичного мислення на уроках української мови. Розвиток медіаграмотності молодшого школяра: інструменти, проблеми та виклики. Сторітелінг як спосіб розвитку креативності молодшого школяра. Робота з медіатекстами в освітньому процесі початкової школи. Особливості укладання діагностувальних робіт з інтегрованого курсу «Українська мова». Оцінювання результатів навчання учнів з мовно-літературної освітньої галузі.

Формування в здобувачів освіти повноцінної навички читання як універсального інструменту функціональної грамотності. Формування основ комунікативної компетентності молодшого школяра в роботі з дитячою книжкою. Інтегративно-діяльнісний підхід до формування читацької компетентності молодшого школяра. Розвиток критичного мислення в процесі аналізу художнього твору в початковій школі. Інтегративний підхід до формування в учнів художньої картини навколишнього світу. Організація проєктної діяльності в роботі з дитячою книжкою. Формування загальнолюдських цінностей молодшого школяра при вивченні творів В.О.Сухомлинського.

3.1.3. Методичні механізми реалізації завдань математичної освітньої галузі

Освітній потенціал математичної галузі при формуванні в учнів ключових компетентностей. Математика як інструмент мислення в початковій школі. Особливості здобуття математичної освіти дітьми цифрового покоління. Інтегрований підхід до навчання в формуванні математичної компетентності. Моделювання математичних завдань у тематичному навчанні. Сюжетні задачі як засіб розвитку мислення молодшого школяра. Компетентісно орієнтовані задачі з математики в початковій школі. Пальчиковий театр на заняттях з математики в процесі обчислювальної діяльності. Дидактичні ігри у вивченні математики: геометричні головоломки, ігротерапія без іграшок. Розвиток математичного мовлення молодших школярів. Використання електронних освітніх ресурсів у навчанні математики.

3.1.4. Сучасні підходи до викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

Реалізація завдань освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти у вивченні інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Курс «Я досліджую світ» в системі початкової освіти як пропедевтична основа для формування цілісної картини навколишнього світу. Освітнє середовище та його роль в організації інтегрованого навчального заняття. Проєктна діяльність на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Формування в учнів молодшого шкільного віку предметних компетентностей у процесі інтеграції освітніх галузей. Формування в молодших школярів умінь спостерігати на уроках-екскурсіях. Методика формування дослідницької діяльності молодших школярів.

Здоров'язбережувальні технології на уроках із використанням ІКТ. Інтегрований підхід до формування здоров'язбережувальної та соціальної компетентностей молодшого школяра.

Реалізація інтегрованого підходу у формуванні громадянської та історичної компетентності учнів початкової школи.

3.1.5. Розвиток цифрової грамотності в реалізації завдань інформатичної освітньої галузі

Мета й завдання інформатичної освітньої галузі. Навчально-методичне забезпечення уроків інформатики в початковій школі. Психолого-педагогічні та санітарно-гігієнічні вимоги до проведення занять інформатики в початковій школі. Особливості реалізації інформатичної освітньої галузі в інтегрованому курсі “Я досліджую світ”. Інформаційно-цифрова компетентність як одна із ключових компетентностей молодшого школяра. Розв’язання проблем із використанням цифрових пристроїв для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту, навичок безпечної та етичної діяльності молодшого школяра в інформаційному суспільстві. Розроблення й використання цифрового контенту в освітньому процесі початкової школи. Цифрові інструменти для здійснення формувального оцінювання. Інструменти штучного інтелекту в роботі педагога. Гейміфікація як засіб підвищення мотивації учнів у навчанні.

3.1.6. Методичні механізми реалізації завдань технологічної освітньої галузі

Мета, завдання технологічної освітньої галузі; навчально методичне забезпечення інтегрованого курсу “Дизайн і технології”.

Формування творчої особистості в інтегрованій творчій діяльності молодшого школяра. Формування національно-патріотичного світогляду учнів засобами декоративно-ужиткового мистецтва. Організація практичної діяльності молодших школярів у реалізації інтегрованого курсу “Дизайн і технології”. Творча діяльність молодших школярів у конструюванні та моделюванні при роботі з конструктором. Формування вмінь ефективно використовувати природні матеріали з турботою продовкільця. Формування практичних навичок організації власної життєдіяльності, розв’язування практичних завдань у власному побуті.

3.1.7. Інтегрований підхід до реалізації завдань мистецької освітньої галузі

Компетентнісний потенціал мистецької освітньої галузі у формуванні особистості молодшого школяра. Компетентнісний підхід у реалізації інтегрованого курсу “Мистецтво” в початковій школі. Формування культурних цінностей у пізнанні мистецтва та художньо-творчого самовираження молодшого школяра. Розвиток асоціативного мислення в процесі художньо-творчої діяльності. Використання арт-терапії, музикотерапії та казкотерапії на уроках мистецтва в початковій школі. Роль театрального мистецтва в розвитку художньо-образного мислення молодшого школяра. Формування культурних цінностей молодшого школяра в процесі інтеграції мистецьких дисциплін. Інтегративний підхід до формування в учнів художньої картини навколишнього світу.

3.1.8. Методичні механізми реалізації завдань фізкультурної освітньої галузі

Організація рухової активності учнів в освітньому середовищі початкової школи. Фізкультурно-оздоровчі заходи в освітньому середовищі початкової школи. Особливості викладання фізичної культури в початковій школі в умовах НУШ. Методика навчання молодших школярів гімнастичним та легкоатлетичним вправам на уроках фізичної культури. Особливості навчання рухових дій на заняттях із фізичної культури в початковій школі.

Формування практичних навичок щодо самостійних занять фізичними вправами та проведення активного відпочинку. Збереження та зміцнення здоров’я школярів. Нові підходи до змісту занять фізичною культурою: фізична підготовленість, розвиток особистості, індивідуалізація. Рухова активність молодшого школяра як основа формування здоров’язбережувальної компетентності.

3.1.9. Реалізація виховного процесу з національно-патріотичного виховання молодших школярів

Виховний процес як невід’ємна складова освітнього процесу, що ґрунтується на

загальнолюдських цінностях, культурних цінностях українського народу, цінностях громадянського (вільного демократичного) суспільства, принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини й громадянина тощо. Особливості здійснення виховного процесу в реаліях сьогодення.

Реалізація Концепції національно-патріотичного виховання в освіті України. Основні складові національно-патріотичного виховання: громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне та екологічне виховання. Система заходів та завдань для досягнення мети патріотичного виховання. Методи та форми ефективного формування національно-патріотичного виховання учнів початкових класів НУШ.

Очікувані результати за інваріантною складовою фахового модуля 3.1. охоплюють:

Знання й розуміння:

- вимог безпеки щодо освітнього середовища в усіх типах закладів загальної середньої освіти;
- вимог до організації освітнього середовища;
- інноваційних підходів до викладання української мови, інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в початковій школі;
- видів оцінювання, доцільних методів, форм і засобів забезпечення зворотного зв'язку під час проєктування діяльності вчителя та учнів на уроці;
- стратегій розвитку критичного мислення;
- цифрових ресурсів, які використовуються в умовах дистанційного навчання в початковій школі;
- Концепції національно-патріотичного виховання.

Уміння:

- створювати безпечне, мотивуюче, розвивальне, інклюзивне освітнє середовище для учнів початкової школи;
- оцінювати навчальні досягнення учнів з дотриманням принципів справедливості, неупередженості, об'єктивності, незалежності, недискримінаційності та доброчесності;
- застосовувати стратегії розвитку критичного мислення молодших школярів, ігрові технології навчання в освітньому процесі початкової школи;
- використовувати цифрове освітнє середовище для організації дистанційного навчання учнів початкових класів;
- здійснювати виховний процес, який ґрунтується на загальнолюдських цінностях, культурних цінностях українського народу, цінностях громадянського суспільства, принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, громадянина;
- використовувати в освітньому процесі різноманітні форми національно-патріотичного виховання молодших школярів.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- здатність створювати педагогічні умови для якісного навчання здобувачів початкової освіти НУШ, всебічного розвитку особистості;
- дитиноцентризм, цінність особистості, просування демократичних цінностей;
- готовність застосовувати інновації в освітньому процесі початкової школи;
- мобільність, гнучкість;
- постійний професійний розвиток, рефлексія;
- патріотизм, плекання української самоідентичності.

3.2. Варіативна складова модуля

3.2.1. Благополуччя дітей і педагогів: дієві інструменти та практики психосоціальної підтримки вчителів початкових класів, вихователів груп подовженого дня

Тема 1. Благополуччя і навчання дітей в надзвичайних ситуаціях

Вплив надзвичайних ситуацій на розвиток, навчання та благополуччя дитини й дорослого.

Вплив надзвичайних ситуацій в Україні на благополуччя, розвиток та навчання дітей. Психосоціальна підтримка та гра. Вплив стресу на благополуччя та навчання дітей. Вплив стресу на креативний, соціальний, когнітивний, емоційний і фізичний розвиток дитини. Психологічно безпечне освітнє середовище.

Тема 2. Роль педагога в підтримці благополуччя дітей

Чинники успішного розвитку та навчання дітей в умовах надзвичайних ситуацій. Успішні стратегії психосоціальної підтримки в закладі освіти. «Навчання через гру» як новітня освітня стратегія й педагогічна практика. Створення безпечного ігрового освітнього середовища. Стратегії підтримки позитивної поведінки дітей у закладі освіти.

Сприяння позитивній соціальній взаємодії в закладі освіти. План підтримки благополуччя дітей у закладі освіти.

Тема 3. Благополуччя педагога

Благополуччя педагога: чинники, типи та індикатори. Благополуччя педагога та благополуччя дитини. Благополуччя педагога, план його професійного розвитку. Ефективні стратегії професійної самоорганізації, самоменеджменту. Професійні спільноти та групова підтримка.

3.2.2. Особливості викладання культури добросусідства

Тема 1. Навчальний предмет «Культура добросусідства» в контексті Нової української школи

Концептуальні засади викладання навчального предмета «Культура добросусідства». Методичний інструментарій викладання навчального предмета «Культура добросусідства» як засіб формування ключових компетентностей. Оцінювання результатів навчання.

Тема 2. «Культура добросусідства» як елемент формування громадянських та соціальних компетентностей здобувачів освіти

Європейська рамка культури демократії. Права людини та права дитини в темах програми навчального предмета «Культура добросусідства».

Тема 3. Удосконалення навичок конструктивної комунікації і співпраці

Ставлення до інших людей. Емоції та почуття в житті людини. Ефективна комунікація. Комунікативні техніки. Активні й інтерактивні методи у викладанні навчального предмета «Культура добросусідства». Кооперативне навчання: організація роботи в малих групах і парах.

3.2.3. Організація рухової активності учнів в освітньому середовищі початкової школи

Тема 1. Рухова активність молодшого школяра як основа формування здоров'язбережувальної компетентності

Проблема стану здоров'я учнів. Оздоровча спрямованість процесу фізичного виховання в закладі освіти. Біологічна потреба в русі учнів молодшого шкільного віку. Молодший шкільний вік – відповідальний період у формуванні фізичної культури дитини.

Тема 2. Педагогічні умови й вимоги до організації режиму рухової активності молодших школярів

Умови, що сприяють нормальному фізичному розвитку, підвищенню фізичної підготовленості та зміцненню здоров'я. Ефективні засоби залучення молодших школярів до систематичних занять фізичними вправами. Критерії вибору фізичних навантажень, структури рухових дій, методів впливу на організм. Формування в учнів знань про режим дня, особисту гігієну, значення фізичних вправ для здоров'я.

Тема 3. Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня молодшого школяра

Організаціні, гігієнічні та безпекові вимоги до фізкультурно-оздоровчих заходів. Гімнастика перед навчальними заняттями. Фізкультурні хвилинки під час проведення навчальних занять. Рухливі перерви (динамічні перерви). Фізкультурні паузи та години здоров'я в групах продовженого дня. Засоби збільшення рухової активності учнів.

3.2.4. Упровадження програми національно-патріотичного виховання «З Україною в серці»

Тема 1. Концептуальні засади національно-патріотичного виховання. Патріотизм як суспільна та особистісна цінність

Історичні коріння патріотизму. Патріотизм та ідентичність. Патріотизм та громадянське суспільство, вплив на громадянську активність та участь у суспільних процесах. Патріотизм як запорука національної безпеки: як патріотичні почуття впливають на стабільність та безпеку держави. Нові акценти національно-патріотичного виховання.

Тема 2. Технологічне забезпечення національно-патріотичного виховання

Сучасні підходи та методи національно-патріотичного виховання. Форми національно-патріотичного виховання з доведеною ефективністю. Аргументація та маніпуляція в національно-патріотичному вихованні. Роль освіти у формуванні патріотичних цінностей.

Тема 3. Виклики й загрози в національно-патріотичному вихованні

Вплив соціокультурних та політичних чинників на національно-патріотичне виховання в сучасному світі. Розвиток національної самосвідомості, патріотичних почуттів серед молоді в умовах війни. Залучення молоді до національно-патріотичного виховання в умовах сучасного інформаційного суспільства. Інтернет та соціальні медіа: вплив на формування національної свідомості серед молоді.

3.2.5. Розвиток цифрової компетентності педагогічних працівників

Тема 1. Цифрові технології в освіті

Роль інноваційних технологій у вдосконаленні освітнього процесу. Актуальний напрям модернізації системи освіти. Основні науково-методичні та практичні підходи до впровадження технологічного підходу в умовах розвитку цифрового суспільства.

Тема 2. Віртуальна та доповнена реальність як технології освіти

Доповнена реальність: переваги та виклики. Особливості застосування AR/VR технологій в освіті. Мобільні додатки, онлайн-заняття та віртуальна реальність як новітні освітні технології.

Тема 3. Цифрові інтерактивні платформи як засоби STEM-освіти

Цифрова освіта а в контексті цифрової трансформації. Інноваційні можливості цифрових інтерактивних платформ. Формування системи базових знань, практичних умінь і навичок систематичного та логічного застосування цифрових інструментів, інтерактивних платформ та цифрових технологій у професійній діяльності.

Очікувані результати за варіативною складовою фахового модуля 3.2. охоплюють:

Знання і розуміння:

- особливостей соціально-емоційного розвитку молодших школярів, ресурси гри для забезпечення соціально-емоційного розвитку молодших школярів;
- змісту, методів, інструментів та методичного забезпечення Програми «Peppy Pals» («Веселі Друзі»);
- методики проведення занять із застосуванням методів арт-педагогіки;
- сутності соціально-емоційного розвитку сучасних дітей;
- концептуальних засад викладання культури добросусідства;
- методів інтерактивного навчання;

- основних тенденцій та змісту національно-патріотичного виховання;
- методів національно-патріотичного виховання учнівської молоді;
- сутності, значення цифрових технологій для розвитку сучасного інформаційного суспільства;
- усвідомлення особливостей сучасних цифрових технологій;
- етично-правових принципів використання цифрового контенту;
- різних типів цифрових інструментів та застосунків з елементами штучного інтелекту в навчанні;
- значення цифрових інструментів для підвищення якості освітнього процесу та мотивації учнів початкової школи до навчання.

Уміння:

- сприяє розвитку соціально-емоційних навичок молодших школярів;
- створює психологічно безпечне освітнє середовище закладу освіти;
- організовує освітню діяльність із застосуванням цифрових технологій;
- поєднує різні форми, методи та прийоми роботи при організації проектної діяльності.
- здатність розуміти ризики переживання стресових ситуацій дітьми;
- здатність стабілізувати емоційний стан дітей, використовуючи методи арт-педагогіки;
- практикує методичний інструментарій викладання навчального предмету «Культура добросусідства»;
- ідентифікує дескриптори рамки компетентностей в очікуваних результатах програми;
- визначає сутність та природу гендерних стереотипів;
- ідентифікує гендерні стереотипи в шкільному середовищі;
- формує та розвиває в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- визначає важливість використання потенціалу гри в соціально-емоційному розвитку молодших школярів;
- усвідомлює важливість людського життя, дбайливе та відповідальне ставлення до нього;
- відчуття відповідальності за створення комфортного навчального середовища для своїх вихованців;
- стверджує, що права людини завжди слід поважати та захищати;
- дотримується поглядів, що кожен має докладати зусиль заради досягнення взаєморозуміння та змістовного діалогу між людьми та групами, які відрізняються між собою;
- налагоджує контакти з іншими людьми для вивчення їхньої культури;
- здатність до застосування цифрові технології під час проведення різних форм навчальних занять у контексті цифровізації освітнього процесу;
- готовність до реалізації загальнопрофесійних потреб особистості засобами цифрових технологій;
- усвідомлення, що школа має вчити демократії та як діяти громадянам в умовах демократії;
- кодекс лицарської честі та звичаї козака як виховний ідеал;
- формування ціннісних орієнтирів на прикладах героїчної боротьби українського народу за самовизначення і державність;
- діяльнісний патріотизм і національно-культурна ідентичність.

Рекомендовані джерела

1. STEM-освіта. URL: <https://imzo.gov.ua/stem-osvita/>.
2. STEM-проекти. Міжнародний природничий інтерактивний конкурс «Колосок». URL: http://kolosok.org.ua/stem_proekty/.
3. STEM-технології на уроках математики у 1 класі. *Formula*. URL: <https://formula.education/2023/11/30/stem-tehnologiyi-na-urokah-matematyky-u-1-klasi/>.
4. STEM-уроки для учнів 1-4 класів початкової школи: методичні матеріали. ТОВ «Навчальний STEM центр «Сократ». URL: https://socrat.in.ua/wp-content/uploads/2019/12/Stem_print.pdf.
5. Абетка інклюзивності і толерантності: науково-популярне видання ІГО «Соціальна синергія». Київ : Видавництво «Теза», 2020. 30 с. URL: <https://bit.ly/3FQSmDs>
6. Аксініна І., Войтанішек О., Саніна О. Педагогічний коучинг: новація в шкільному менеджменті. *Директор школи*. 2018. № 23-24, С. 10-20.
7. Андрусенко І. Інтегрований курс «Я досліджую світ» як інноваційна освітня технологія у початковій школі. Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Ніжин, 17 жовтня 2019 р.). 2019. С. 25-28.
8. Безпека під час навчання: рекомендації щодо організації укриття. URL: <https://bit.ly/3YITGVN>
9. Бекман Е. Демократичне врядування в школах : посібник. Київ : НАДУ, 2009. 100 с.
10. Бзовська Л., Ковнацька Р. Навчаємося через гру. Добірка ігрових вправ для учнів I-III класів. Львів : ЛМГО «Центр освітньої політики», 2020. 304 с.
11. Бичко Г., Терещенко В. Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/Learning-losses_Ukraine.pdf
12. Бібік Н., Софій Н. Розвиваємо громадянські компетентності : другий клас. Київ, 2019. URL: http://www.ussf.kiev.ua/images/project-50/2class_5-Vartist_4.pdf
13. Бібік Н.М. Нова українська школа: поради для вчителя / за заг. ред. Н.М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
14. Бібік Н.М. Нова українська школа: поради для вчителя. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208 с.
15. Бівол О.С. Проблемно-пошукові методи навчання на уроках у початкових класах як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів. *Таврійський вісник освіти*. 2012. № 3 (39), С. 103-107.
16. Біла книга. Навчання через гру та діяльнісний підхід: огляд доказів /Дж.М. Зош та ін. The LEGO Foundation, 2017. 39 с. URL: <https://cutt.ly/h1FRr1i>.
17. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Абетка для директора. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ : Державна служба якості освіти, 2019. 240 с. URL: <https://bit.ly/3WgK1Ou>
18. Богданов С., Залеська О. Психосоціальна підтримка в кризовій ситуації: методичний посібник для педагогів. Київ : Пульсари, 2018. 286 с.
19. Богданов С.О. Підготовка вчителів до розвитку життєстійкості / стресостійкості у дітей в освітніх навчальних закладах : навч.-метод. посіб. /за заг. ред.: Чернобровкіна В.М., Панка В. Г. Київ : Унів. Вид-во ПУЛЬСАРИ, 2017. 208 с.: іл., табл. URL: <https://cutt.ly/41ZBVFb>
20. Богомольний Б.Р., Кононенко В.В., Чуєв П.М. Медицина екстремальних ситуацій: навч. посіб. Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2001. 412 с. URL: <https://bit.ly/3BypwoI>

21. Богосвятська А., Кудрик Л. Комунікативна компетентність педагога-коуча. *Зарубіжна література в школах України*. 2020. № 4, С. 12-17.
22. Большакова І. Критичне мислення. Київ : Вид. дім «Перше вересня», 2016. 144 с.
23. Боренько Я. Громадянська освіта в Україні. URL: https://rpr.org.ua/wpcontent/uploads/2017/11/171108_citizenship-education-Ukraineukr_YB
24. Буряк О.О. Цифрові інструменти для організації змішаного навчання в шкільній природничо-математичній освіті : науково-методичний посібник. Житомир : ТОВ «Видавничий дім “Бук-Друк”», 2021. 122 с.
25. Вакарін С. Нова українська школа : дидактичні основи STREAM-освіти в початковій школі : навчально-методичний посібник. Київ : Саміт-книга, 2021. 144 с.
26. Васильєва Д. Проєктна та дослідницька діяльність учнів на уроках математики. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Z6jGSU08rX0>
27. Васильєва Д. Як зробити навчання математики цікавим і продуктивним. URL: <https://nus.org.ua/view/yak-zrobyty-navchannya-matematyky-tsikavym-i-produktyvnym/>
28. Вашуленко М.С. Нова українська школа : методика навчання інтегрованого курсу «Українська мова» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу : навч.-метод. посіб. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019. 192 с.
29. Ващенко О.М. Організація і методика здоров'язбережувальної діяльності молодших школярів. Перший цикл навчання: 1-2 класи: навч.-метод. посіб. Київ: Літера, 2017. 128 с.
30. Ващенко О.М. Організація і методика здоров'язбережувальної діяльності молодших школярів. Другий цикл навчання: 3 - 4 класи: навч.-метод. посіб. Київ: Літера, 2017. 80 с.
31. Відновлення освітніх втрат: що можна зробити швидко та масштабно. *ЮНЕСКО*. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000377841_rus.
32. Вознюк О.В. Аналіз співробітництва і партнерства: зб. матеріалів науково-практичної конференції «Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ». URL: [https:// www....conf.zippro.net.ua](https://www....conf.zippro.net.ua) (дата звернення: 21.06.2020).
33. Волощенко О., Козак О. Інтеграція медіаграмотності у навчальний предмет «Я досліджую світ» : навчально-методичний посібник. Київ : Академія вільної преси, Центр вільної преси, 2020. 36 с.
34. Гаряча С., Добровольська Л., Андросова В. Читай, міркуй, твори: інтегровані компетентісно орієнтовані завдання для учнів 3-4 класів Нової української школи. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 68 с.
35. Гончарова Н.О., Сіпій В.В. Технологія доповненої реальності, як складова STEM-орієнтованого освітнього простору. Науково-методичні засади створення інноваційної моделі STEM-освіти в Україні: зб. наук. пр. за матеріалами IV-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. 2020. С. 17–21. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/722367/>
36. Горбачов С.І. Вимірювання та компенсація освітніх втрат дітей на рівні громади й закладу освіти. URL: <https://eo.gov.ua/vymiruvannia-ta-kompensatsiia-osvitnikh-vtrat-ditey-na-rivni-hromady-ta-zakladu-osvity/2023/01/25/>.
37. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: Віват, 2022. 512 с.
38. Гра по-новому, навчання по-іншому : методичний посібник /упор. О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 44 с. URL: <https://cutt.ly/70zsIND>
39. Грицак Я., Комаров О. Шлях становлення української ідентичності. 2021. URL: <https://bit.ly/3ERW4L5>
40. Громадянська відповідальність: 80 вправ для формування громадянської та соціальної компетентностей під час вивчення різних шкільних предметів: посібник для вчителя для

реалізації наскрізної тематичної лінії «громадянська відповідальність» в оновлених шкільних програмах для 5–9-х класів / М. Рафальська та ін.; Європейський центр ім. Вергеланда. Київ, 2017. 136 с.

41. Гусак В.М. Нові ролі педагога у контексті реформ сучасної української школи. *Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ*: матеріали наук.-практич. конференції. URL: <http://conf.zippo.net.ua/?p=79>

42. Гущина Н.І. Нова українська школа : використання інформаційно-комунікаційних технологій у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти: навч.-метод. посіб. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2020. 112 с.

43. Дементієвська Н.П. Стратегії розвитку навичок критичного мислення в учнів при оцінюванні ресурсів Інтернету. URL: www.scribd.com/doc/33487253/

44. Державний стандарт початкової освіти : Постанова КМУ від 21.02.2018 № 87 (у редакції Постанови КМУ від 24.07.2019 №688). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF>

45. Деякі питання організації та проведення супервізії : Наказ МОН від 18.10.2019 №1313. URL: <https://bit.ly/3Vm9jeg>

46. Джежелей О., Ємець А., Коваленко О. Читаємо та граємо в театр. 1-4 класи. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 80 с.

47. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / М.А. Скидан та ін. Київ: Атіка-Н, 2007. 92 с.

48. Діяльнісна математика. Методичний посібник із фасилітації уроків математики в початковій школі / The LEGO Foundation. Запоріжжя : СТАТУС, 2023. 208 с.

49. Дмитрів Г.І. Нова українська школа: poradnik vихователю групи подовженого дня у закладах загальної середньої освіти: навч.-метод. посіб. Львів: Світ, 2019. 224 с.

50. Добровольська Л., Андросова В. Досліджуємо світ цікаво : збірник дидактичних матеріалів до навчальних тижнів курсу «Я досліджую світ» за типовою освітньою програмою, розробленою авторським колективом під керівництвом Р. Шияна. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю.А., 2018. 204 с.

51. Експерименти STEAM. *STEAM Experiments*. URL: <http://steamexperiments.com/>.

52. Журба К., Гаряча С. Формування етичної культури вчителів як необхідна умова сучасного виховання. URL: http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/22/visnuk_3.pdf.

53. Засади психологічного благополуччя у закладах освіти. Особливості діяльності психологічної служби у закладах освіти в умовах дистанційного навчання: методичні матеріали / Войцях Т.В. та ін. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 112 с. URL: <https://cutt.ly/ohA3OAU>

54. Зеленська Л.Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора. *Молодь і ринок*. 2021. № 9(195), 28 с.

55. Інклюзивна освіта: навчальний посібник / М. Порошенко та ін. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.

56. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти: керівництво для тренерів: навч.-метод. посіб. Київ, 2018. 174 с.

57. Інтернет-ресурси для корисного навчання. URL: <https://naurok.com.ua/post/internet-resursi-dlya-korisnogo-navchannya-dobirka-materialiv-iz-biblioteki-na-urok>

58. Кабан Л.В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=4471

59. Керівництво МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації. Київ : Унів. вид-во Пульсари, 2017. 216 с.
60. Кірик М. Данилова Л. Нова українська школа : організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. Львів : Світ, 2019. 136 с.
61. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://bit.ly/3Fjy05x>.
62. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
63. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2013, № 34-35. ст. 458.
64. Коли вашу дитину цькують. Посібник для батьків. Спеціальний проект з протидії булінгу в школі «Стоп шкільний терор» («Безпечна школа»). Київ : Український інститут дослідження екстремізму та Інформаційне агентство «Главком». URL: glavcom.ua/specprojects/stopbullying/koli-vashu-ditinu-ckuyut-posibnik-dlya-batkiv-452001.html
65. Комплект освітніх програм «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації». Київ, 2018. 140 с.
66. Коноваленко Ю. Тьютори, Едвайсери, Коучі, Фасилітатори, Ментори, Наставники – розбираємось хто це. 2017. URL: <https://bit.ly/3UjIRjX>
67. Концепція «Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
68. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/
69. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934>
70. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>
71. Копосов П. Нова українська школа : дидактичні особливості організації навчально-ігрової діяльності учнів 1-2 класів : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Фабула», 2021. 160 с.
72. Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу у дітей дошкільного віку та школярів «Безпечний простір»: навчально-методичний посібник / С.О. Богданов та ін. Київ : НаУКМА, 2017. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/707671/1/KRP2017.pdf>
73. Корнієнко О.Р. Про актуальність запровадження STEM-навчання в Україні. URL: <https://elenakornienko.blogspot.com/2016/02/stem.html>
74. Коротун О. Методологічні засади змішаного навчання в умовах вищої освіти. *Інформаційні технології в освіті*. 2016. № 3 (28), С. 117-129.
75. Корчевська О.П. Навчаємо математики: методика роботи над задачами. Тернопіль : Мандрівець, 2012. 160 с.
76. Костюк А.В. Емоційний інтелект та шляхи його розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. № 2, С. 85-89.
77. Котик Т.М. Нова українська школа : теорія і практика формування емоційного інтелекту в учнів початкової школи: навч.-метод. посіб. Тернопіль : Астон, 2020. 192 с.
78. Коць М.М., Цвігун О.П. Психологічний аналіз емоційного вигорання у студентської молоді. *Психологія: реальність і перспективи*. 2020. №14, С. 125–129.

79. Кочкурова О.В. Динаміка професійної ідентичності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 12*. 2019. Вип. 25 (49), С. 200-205.
80. Крамаренко А. Методика навчання природничої, громадянської та історичної освітніх галузей у початковій школі: навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закладів. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2020. 420 с.
81. Кремень В.Г. Світ знання : людина, наука, освіта. Київ: Знання України, 2016. 87 с.
82. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання. Київ: Олімпійська література, 2012. 392 с.
83. Кугуєнко Н.Ф. Активні та інтерактивні методи навчання як фактор забезпечення педагогіки успіху. *Джерело педагогічної майстерності*. 2008. № 2, С. 32-37.
84. Культура добросусідства. Батьківські збори по-новому: актуально, інтерактивно, корисно. Програма та методичні рекомендації / редактори-укладачі: О.В. Аніщенко та ін. Київ: ТОВ «Прометей», 2019. 544 с.
85. Культура добросусідства: Я. Ми. Країна. Програма виховних годин для ЗНЗ II–III ст. і методичні рекомендації щодо її апробації та впровадження / авт.-уклад.: М.А. Араджіоніта ін. Київ: ТОВ «Контекст Україна», 2016. 260 с.
86. Ларіонова Н. Електронні освітні ігрові ресурси в освітньому процесі початкової школи : науково-методичний посібник. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 96 с.
87. Листопад Н. Вивчення величин на уроках математики в початковій школі на засадах компетентнісного підходу : методичні рекомендації. Київ: Педагогічна думка, 2020. 72с.
88. Локшина О. Інновації в оцінюванні навчальних досягнень учнів у шкільній освіті країн Європейського союзу. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2009. № 2, С. 107–113.
89. Лотоцька А., Пасічник О. Організація дистанційного навчання в школі: методичні рекомендації. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
90. Максименко С.Д. Рефлексія – шлях до продуктивного самовизначення. *Психолог*. 2005. № 1, С. 19-22.
91. Марія О. Дослідження синдрому вигорання. КІПТ-орієнтована модель допомоги при емоційному вигоранні. Український інститут когнітивно-поведінкової терапії. 2021. С. 2-4.
92. Маценко Н.В., Свір Н.В. Вчимося вчитися та критично мислити. Нестандартні завдання за темами тижнів до курсу «Я досліджую світ». 1 клас. Харків : ВГ «Основа», 2019. 133 с.
93. Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2023/2024 навчальному році : Лист ІМЗО від 01.08.2023 № 21/08-1242.
94. Мій Парламент: розумію і впливаю». *Агенція розвитку освітньої політики*. URL: <https://edudevelop.org.ua/publications/42-mij-parlament-rozumiyu-i-vplivayu.html>.
95. Модельна навчальна програма «Культура добросусідства. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти / М.А. Араджіоні та ін. URL: <https://cutt.ly/9ItaxTH>
96. Моргун В.Ф. Емоційний інтелект у багатовимірній структурі особистості. *Постметодика*. 2010. № (6) 97, С. 2-15.
97. Морзе Н.В., Барна О.В., Вембер В.П. Формувальне оцінювання: від теорії до практики. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2013. № 6, С. 45-57.
98. Наволокова Н.П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків : ВГ «Основа», 2009. 176 с.
99. Навчальна кінезіологія: проста гімнастика для мозку. URL: <https://bit.ly/3XKqdVt>

100. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» / Т. Воронцова та ін. Київ: Видавництво «Алатон», 2019. 128 с.
101. Надолуження освітніх втрат із читання і розвитку мовлення та психосоціальна підтримка учнів початкової школи засобами цифрового підручника eKidz.eu./ за ред. І. Мартиненко. Київ: ТОВ «Видавництво «Саміт-книга», 2024. 183 с.
102. Ніколенко Л. Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості дитини у контексті Нової української школи. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/710749/1/H/>.
103. Нова українська школа : організація медіаосвіти в початковій школі : навчально-методичний посібник / І. Старагіна та ін. Київ : ПРОПАПІР, 2021. 160 с.
104. Нова українська школа : український правопис у системі формування орфографічної компетентності в учнів початкової школи із застосуванням правил українського правопису : навчально-методичний посібник / Н. Воскресенська та ін. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 160 с.
105. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи / Л. Гриневич та ін.; за заг. ред. М. Грищенко. Міністерство освіти і науки України. Київ, 2016. 36 с. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf/>
106. Нова Українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://bit.ly/3cp4kEx> (дата звернення: 14.05.2020).
107. Нова українська школа: організація взаємодії з батьками учнів початкової школи: навч.-метод. посіб. / Т.М. Бабко та ін. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2020. 208 с.
108. Огляд і розбір Держстандарту мистецької освітньої галузі. URL: <https://naurok.com.ua/post/oglyad-i-rozbir-derzhstandartu-mistecko-osvitno-galuzi1>
109. Олексюк О.Р. Деякі аспекти синергетичних ефектів у впровадженні STEM-освіти. Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: зб. тез III міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 9-10 квітня. 2020 р.) 2020. С. 263–265.
110. Онлайн інструменти для підтримки розвитку культури демократії в школах і розвитку громадянських компетентностей, розроблені й запропоновані програмою «Демократична школа». Програма підтримки освітніх реформ в Україні «Демократична школа». URL: <https://www.schools-for-democracy.org/onlain-resursy>.
111. Онопрієнко О. Дидактико-методичні засади контролю і оцінювання навчальних досягнень молодших школярів : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2020. 400 с.
112. Онопрієнко О. Нова українська школа : інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи : навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 208 с.
113. Онопрієнко О.В. Інструментарій оцінювання результатів компетентнісно орієнтованого навчання молодших школярів : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 72 с.
114. Опис цифрової компетентності педагогічних працівників / Н. Морзе та ін. Ел.фахове видання *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 1-53. Київ, 27-28.09.2019. URL: <https://bit.ly/3ineA6B>
115. Освіта : наслідки війни в Україні. Світовий банк. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099631507072239980/pdf/IDU04805ab35047b2049990a0e101c605921c504.pdf>.
116. Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної середньої освіти: вимірювання та механізми подолання : Рекомендації слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань

освіти, науки та інновацій від 11 травня 2023 року. URL: https://drive.google.com/drive/folders/1jxjvKBFHbq3gP62jD4DFAzajZKJKhZ_0

117. Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій : методичні рекомендації для позашкільця / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2022. URL: <https://bit.ly/3VVlO0D>

118. Пахомова І.М. STEM для початківців. *Сучасні освітні технології*. URL: <https://educationpakhomova.blogspot.com/>.

119. Підгорна О., Березовська Т. Що таке формувальне оцінювання, чому воно потрібне учням і які основні виклики. URL: <https://nus.org.ua/view/shho-take-formuvalne-otsinyuvannya-chomu-vono-potribne-uchnyam-i-yaki-osnovni-vyklyky>

120. Платформа від освітніх експертів для вивчення математики. URL: <https://www.matific.com/ua/uk/home>

121. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Посібник для вчителя. Київ, 2014. 280 с.

122. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб. Київ : АПН, 2002. 136 с.

123. Пометун О.І. Нова українська школа: розвиток критичного мислення учнів початкової школи : навчально-методичний посібник. Київ : Вид. дім «Освіта», 2020. 192 с.

124. Пометун О.І. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. Київ, 2020. 104 с.

125. Пометун О.І., Сущенко І.М. Навчаємо мислити критично: посібник для вчителів. Дніпро: ЛПРА, 2016. 144 с.

126. Пометун О.І., Сущенко І.М. Основи критичного мислення: метод. посібник для вчителів. Дніпро: ЛПРА, 2016. 156 с.

127. Пометун О.І., Сущенко І.М. Путівник з розвитку критичного мислення в учнів початкової школи: методичний посібник для вчителів . Київ, 2017. 96 с.

128. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню) : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19/print>

129. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 №1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.

130. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 № 4004-ХІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст.218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>.

131. Про запобігання і протидію домашньому насильству: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

132. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 13 липня 2021 року № 813. URL: <https://imzo.gov.ua/2021/07/15/nakaz-mon-vid-13-07-2021-813-pro-zatverdzhennia-metodychnykh-rekomendatsiy-shchodo-otsiniuvannia-rezul-tativ-navchannia-uchniv-1-4-klasiv-zakladiv-zahal-noi-seredn-oi-osvity/>

133. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту : Постанова КМУ від 09.01.2014 №11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text>.

134. Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту : Постанова КМУ від 27.09.2017 №733. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2017-%D0%BF#Text>
135. Про затвердження порядку створення груп подовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.06 2018 № 677. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/nakaz-mon-vid-25-cherwnya-2018-r-pro-zatverdzhennya-poryadku-stvorennya-grup-podovzhenogo-dnya-u-derzhavnih-i-komunalnih-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
136. Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-instruktivno-metodichni-rekomendaciyi-shodo-vikladannya-navchalnih-predmetivintegrovanih-kursiv-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-u-20232024-navchalnomu-roci>.
137. Про об'єкти підвищеної небезпеки : Закон України від 18.01.2001 № 2245-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 15, ст. 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>.
138. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>.
139. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 05.12.2015 № 389-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
140. Про схвалення Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти). URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennyakoncepciyi-rozvitku-a960r>
141. Про.Безпеку: безпечна освітня екосистема громади: навчально-методичний посібник / за заг. ред. Н. Софій, А. Аносової. Київ: Центр інноваційної освіти «Про. Світ», 2023. 518 с.
142. Проектна робота в початковій школі. Методичний посібник із фасилітації проєктної роботи з учнями 1-4 класів. The LEGO Foundation. Запоріжжя: СТАТУС, 2023. 212 с.
143. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736-20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>
144. Паркер Р., Томсен Б.С. Біла книга. Діяльнісний підхід у школі. The LEGO Foundation, 2019. 75 с. URL: <https://cutt.ly/H1FE8Wy>
145. Ранкові зустрічі в початковій школі: методичний посібник. The LEGO Foundation. Запоріжжя : СТАТУС, 2023. 140 с.
146. Рашевська Н. Змішане навчання як психолого педагогічна проблема. *Вісник Черкаського університету*. Серія «Педагогічні науки». 2010. Вип. 191. Ч. IV, С. 89-96.
147. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат. *Міністерство освіти і науки України, ЮНІСЕФ*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2023/07/31/Unicef.Immmediate.actions.frame.prooffreading.ua>. (дата звернення: 31.07.2023).
148. Рекомендації щодо організації програм із надолуження освітніх втрат. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2023/07/31/Unicef.Immmediate.actions.frame.prooffreading.ua.1-31.07.2023.pdf>

149. Ротфорт Д.В., Гезей О.М. Нова українська школа: теорія і практика формувального оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 144 с.
150. Савченко О.Я. Система міжпредметних завдань на уроках літературного читання: методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.
151. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
152. Сенчина Н.Г. Формування педагогічної рефлексії учителів гуманітарних спеціальностей у післядипломній освіті : автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2019. 22 с.
153. Сковрцова С. Особливості навчання математики в початковій школі дітей цифрового покоління. Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць. 2020. Вип. 25, С. 160-181.
154. Сковрцова С., Онопрієнко О. Нова українська школа : методика навчання математики у 1-2 класах ЗЗСО на засадах інтегративного та компетентнісного підходів: навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 352 с.
155. Сковрцова С., Онопрієнко О. Нова українська школа : методика навчання математики у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного та компетентнісного підходів : навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 320 с.
156. Сковрцова С.О., Онопрієнко О.В. Нова українська школа: методика навчання математики в 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів. Харків: Ранок, 2019. 218 с.
157. Смагіна Т.М. Зміщення акцентів з hard skills на soft skills в підвищенні професійної компетентності педагогів у системі післядипломної освіти. *Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти регіону: збірник матеріалів конференції*. Житомир. 2017. С. 21-29.
158. Соловейчик С.З. Реалізація ідей педагогіки співробітництва в навчально-виховному процесі. URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/01006p66-16d1.docx.html>.
159. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій: практичний посібник / Т.М. Титаренко та ін.; за наук. ред. Т.М. Титаренко; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс - ЛТД, 2019. 220 с.
160. Ставкова С. До питання вивчення та використання супервізії як соціальної технології. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2016. № 3, С. 178-190.
161. Старагіна І., Терещенко В., Панченков А. Нова українська школа : розвиток читацької компетентності в учнів початкової школи в системі інтегрованого навчання: навчально-методичний посібник. Харків: Соняшник, 2020. 176 с.
162. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному/рівна-рівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти: навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Нічога С.О., 2018. 174 с.
163. Степаненко О.О. Обґрунтування поняття «тьютор» у освітньо-дослідницькому просторі. *Педагогічні науки*. 2018. № 3, С. 198-204.
164. Степанова Н.М., Кудін В.С. Календар морально-патріотичних цінностей сучасного школяра: науково-методичний посібник. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю., 2020. 152 с.
165. Стіл Дж., Мередіт К., Темпл Ч. Методична система «Розвиток критичного мислення у навчанні різних предметів»: Підготовлено для проекту «Читання та письмо для розвитку

- критичного мислення». Науково-методичний центр розвитку критичного та образного мислення «Інтелект». Київ: Міленіум, 2001. 104 с.
166. Стоп шкільний терор. Особливості цькування у дитячому віці. Профілактика та протистояння булінгу. Київ: Український інститут дослідження екстремізму, 2017. 84 с.
167. Стрельников В.Ю. Роль емоційного інтелекту у забезпеченні здоров'я людини. *Постметодика*. 2010. № (6)97, С. 15-21.
168. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів: poradnik для супервізорів (наставників). USAID, 2018. 60 с.
169. Сухомлинський В.О. Я розповім вам казку. Філософія для дітей. Харків: ВД «ШКОЛА», 2016. 576 с.
170. Сорочан Т.М., Скрипник М.І. Технології професійного розвитку педагогів: методичний poradnik / Держ. вищ. навч. закл. «Ун-т менедж. освіти». Київ, 2016. 231 с. URL: <https://bit.ly/3j19Fso>
171. Технології розвитку критичного мислення учнів / А. Кроуфорд та ін.; наук. ред., передм. О.І. Пометун. Київ: Вид-во «Плеяди», 2006. 220 с.
172. Типова освітня програма для учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко: Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743. URL: <https://cutt.ly/p0l8HA1>
173. Типова освітня програма для учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р.Б. Шияна : Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743. URL: <https://cutt.ly/p0l8HA1>
174. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності : Наказ МОН України від 10.12.2021 № 1340. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>
175. Усе про освітні втрати: ефективні методики та алгоритми для вчителя. URL: <https://osvitoria.media/experience/vse-pro-osvitni-vtraty-efektyvni-metodyky-ta-algorytmy-dlya-vchytelya/>
176. Фідкевич О., Бакуліна Н. Нова українська школа : теорія і практика формувального оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник. Київ: Генеза, 2019. 64 с.
177. Фідкевич О., Богданець-Білоskalенко Н. Нова українська школа : теорія і практика формувального оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Київ: Генеза, 2020. 96 с.
178. Фідкевич О.Л., Богданець-Білоskalенко Н.І. Нова українська школа : теорія і практика формувального оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. Київ: Астон, 2020. 96 с.
179. Хромчихіна О.О., Кармаліт О.Б. STEM-проекти для початкової школи. Харків : Основа, 2020. 95 с.
180. Це 10 найкращих професійних навичок майбутнього – і скільки часу потрібно, щоб їх освоїти. *Міжнародний економічний форум*. URL: <https://cutt.ly/Mv3Eebp>
181. Цимбалару А.Д. Нова українська школа : освітній простір учня початкової школи : навч.-метод. посіб. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2020. 160 с.
182. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2021 (Подолання викликів у період карантину, спричиненого COVID-19): зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. семінару (Київ, 2 березня 2021 р.). / за заг. ред. О.В. Овчарук. Київ: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, 2021. 116 с.

183. Черкашина Т.В. Сучасні педагогічні практики: педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення: навчально-методичний посібник для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 162 с.
184. Шевчук В.В. Сучасні підходи до визначення категорії «емоційного вигорання». Габітус. 2020. № 17, С. 123–130.
185. Шиян О. Оптимізація рухової активності школярів у контексті впровадження інноваційних методик навчання. Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. 2014. Вип. 18. Т. 4, С. 169–174.
186. Шиян О., Сороколіт Н., Турчик І. Здорова школа: рухова активність. навч. посіб. Львів : ЛДУФК, 2013. 84 с.
187. Шість цеглинок: методичний посібник / упор. О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 35с. URL: <https://cutt.ly/b0zhk4L>.
188. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / пер. з англ. Г. Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.
189. Щодо функціонування груп подовженого дня у закладах загальної середньої освіти: Лист Міністерства освіти і науки України від 30.08 2018 № 1/11-9224 URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-funkcionuvannya-grup-prodovzhenogo-dnya-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
190. Юлія Назаренко. Освітні втрати: підходи до вимірювання та компенсації. Cedoss. URL: https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/zapyska_osvitni-vtraty.pdf.
191. Як компенсувати «освітні втрати»: рекомендації для органів влади, засновників і директорів закладів освіти. URL: <https://sqe.gov.ua/yak-kompensuvati-osvitni-vtrati-rek/>
192. Як надолужити освітні втрати. URL: <https://testportal.gov.ua/yak-nadoluzhyty-osvitni-vtraty/>